

*žene u crnom
beograd*

IZVEŠTAJ

O

AKTIVNOSTIMA

januar - april 2017.

Kao i do sada, donosimo kratak izveštaj o aktivnostima Žena u crnom u navedenom periodu a ukoliko vas zanimaju opširnije informacije, možete ih naći na našem web-sajtu www.zeneucrn.org ili nam se obratite putem mail: zeneucrnombeograd@gmail.com

Unapred se solidarno zahvaljujemo.

žene u crnom

ULIČNE AKCIJE:

U ovom izveštajnom periodu organizovale smo deset (**10**) akcija, a takođe smo aktivno učestvovali i u drugim uličnim akcijama:

- komemoracije/obeležavanje važnih datuma zločina počinjenih u naše ime
- feminističke, antifašističke, antiratne, antirasističke, antimilitarističke...

Komemoracije/obeležavanje važnih datuma zločina počinjenih u naše ime, kao i drugih zločina nad civilnim stanovništvom, tokom i nakon ratova, na prostoru bivše Jugoslavije:

Beograd, 27. februar „Pamtimo zločin u Štrpcima“ - Povodom 24 godišnjice zločina u Štrpcima, Žene u crnom, Fond za humanitarno pravo i Inicijativa mladih za ljudska prava, organizovale su (od 15.48h do 16.48h) mirovnu akciju u crnini i ćutanju ispred ulaza u beogradsku železničku stanicu od 15.48h do 16.48h. Odatle, je dana 27. februara 1993. krenuo voz 671, iz koga su u stanici Štrpci, na pruzi Beograd – Bar, pripadnici vojne formacije Osvetnici, koja je delovala u sastavu Višegradske brigade vojske Republike Srpske, a pod komandom haškog osuđenika Milana Lukića, izveli 19 putnika bošnjačke nacionalnosti, odvela ih u selo Prelovo (opština Višegrad), gde ih je mučila, a potom ubila. Do dana današnjeg, pronađeni su samo posmrtni ostaci troje ljudi.

Na mirovnoj akciji su bili istaknuti transparenti: *Odatle je krenuo voz smrti 671; Voz je stao u 15.48h; Pamtimo zločin u Štrpcima (27.02.1993.-27.02.2017.) Otet i ubijeni su: Esad Kapetanović, Ilijaz Ličina, Fehim Bakija, Šećo Softić, Rifet Husović, Senad Đečević, Ismet Babačić, Halil Zubčević, Adem Alomerović, Muhedin Hanić, Safet Preljević, Džafer Topuzović, Rasim Ćorić, Fikret Memetović, Favzija Zeković, Nijazim Kajević, Zvezdan Zuličić, Jusuf Rastoder, Toma Buzov.*

Tokom akcije, prolaznicima su deljeni leci u vidu vozne karte sa podacima o zločinu. U ovoj mirovnoj akciji učestvovalo je tridesetak (**30**) osoba.

Prijepolje, 27. februar - Ispred spomen ploče u Prijepolju, obeležena je 24 godišnjica od zločina u Štrpcima. Aktivistkinje udruženje građana Ženski glas iz Priboja, Bonafide iz Pljevalja (Crna Gora), a u okviru mreže Žena u crnom, organizovano su odale počast žrtvama zločina u Štrpcima.

Beograd, 6. april „Pamtimo 25 godina od početka rata u Bosni i Hercegovini“ - Povodom godišnjice početka rata u Bosni i Hercegovini, Žene u crnom su u saradnji sa Autonomnim ženskim centrom, Dah teatrom, Inicijativom mladih za ljudska prava, Mrežom Žene protiv nasilja, Mrežom Žena u crnom, Rekonstrukcija Ženskim fondom i Savezom antifašista organizovale ovu mirovnu akciju na Trgu Republike.

Akcija je organizovana 6. aprila 2017. godine na Trgu Republike u Beogradu.

U akciji je učestvovalo pedeset (**50**) aktivistkinja i aktivista.

Na ovoj mirovnoj akciji bili su istaknuti sledeći transparenti: **Pamtimo!; 25 godina od početka rata u BiH; 6. april 1992. – 6. april 2017.; Solidarnost; Odgovornost**, kao i podsećanje na otpor ratu u BiH:

Žene u crnom od aprila 1992. do februara 1996. svake srede protestovale u protiv rata u BiH u crnini i ćutanju, na Trgu Republike u Beogradu.

Crni flor antiratnu akciju je organizovao Civilni pokret otpora 31. maja 1992. godine u Beogradu u kojoj je učestvovalo preko 100.000 ljudi.

1000 dana opsade Sarajeva – 1000 pisama za Sarajevo – građanska akcija, maj 1995. Beograd

Slanje paketa Beograd - Sarajevo – solidarna građanska akcija od početka do kraja rata u BiH

Mirovni karavan 9.-11. april 1995. – prvi put od početka rata u BiH oko 40 ljudi iz Beograda posetilo je opkoljeni grad Sarajevo.

Na ovoj mirovnoj akciji izvedena je i scenska akcija „**25 godina – 25 ogedala**“ tokom koje je 25 aktivistkinja je iznelo 25 ogedala na kojima su na crnom floru bila ispisana mesta zločina u BiH: **Srebrenica, Ahmići, Stupni Do, Čelebići, Dretelj, Mostar, Luka, Sušica, Manjača, Keraterm, Omarska, Trnopolje, Prijedor, Foča, Višegrad, Zvornik, Brčko, Bijeljina, Sarajevo, Banja Luka, Žepa, Goražde, Tuzla, Ključ, Sanski most.**

Beograd, 23. april – Aktivistkinje i aktivisti Žena u crnom, 23. aprila (u 02,06 i 14,06) pridružili su se porodicama, kolegama i prijateljima 16 radnika RTS-a koji su 23. 4. 1999. godine u 02.06 poginuli u napadu NATO-a 1999. godine. Kod spomenika „Zašto?“ u beogradskom Tašmajdanskom parku, Žene u crnom položile su vence sa natpisom „Pamtimo“.

Feminističke, antifašističke, antiratne, antirasističke, antimilitarističke akcije:

Navodimo ih hronološki:

Beograd, 21. januar „Ženski marš protiv fašizma“- Više od sto (**100**) feminističko-antifašističkih aktivistkinja i aktivista iz cele Srbije(Piroć, Novi Sad, Beograd, Niš, Novi Bečej, Zrenjanin, Kraljevo, Leskovca, Tutin, Vlasotince, kao i iz Makedonije marširalo je u znak solidarnost sa ženama iz SAD koje su i pokrenule ovu globalnu akciju protiv desničarskih profašističkih politika u SAD-u, ali i u celom svetu, jer je istog

dana održana 673 marša širom sveta. Uzvikujući parole: Feminizmom protiv seksizma, Žene protiv fašizma, Moraću se boriti sve fašiste/mačiste skloniti, Vratite se veštice, neće ići pešice, Dosta dosta dosta svega mi je dosta i crkve i boga i seksizma tvoga, Stop fašizmu, sloboda ženama; Žene misle: zbogom crkvi; Uvek neposlušne: patrijarhatu, ratu, nacionalizmu, militarizmu; Uvek nelojalne: državi, crkvi, naciji, partiji; Antifašizam

je naš izbor; Bez boga, bez gospodara; No pasaran; Ulice su naše; Dole crkva, dole bog, dalje od tela mog; Ni državu ni boga blizu jajnika moga; Moje telo, moja teritorija... žene su odlučno izrazile otpor fašističkim ideologijama i praksama. Nakon završetka Marša, na platou ispred Hrama svetog Save, aktivistkinje: *Mina Damjanović i Snežana Tabački (Žene u crnom); Ljiljana Latinović (Savez antifašista), Minja Pavlović (Labris); Sanja Pavlović (Autonomni ženski centar i Natalija Laptošević - feministička aktivistkinja* održale su političke govore koji se tiču seksizma, ženomrzačkih, lezbofobičnih, ksenofobičnih i rasističkih politika.

Beograd, 3. februar – „Ne rehabilitaciji“, antifašistički protest ispred Višeg suda(Timočka 15) u Beogradu gde je održano ročište za rehabilitaciju Milana Nedića, nacističkog kolaboranta. Kao šef srpske vlade za vreme nacističke okupacije u Drugom svetskom ratu. M. Nedić je odgovoran za holokaust i zločine nad antifašistima tokom Drugog svetskog rata. Rehabilitacijom M. Nedića briše se antifašističko nasleđe, moralno i politički se normalizuju fašizam, što ohrabruje neofašističke i fašistoidne politike i pokreti u današnjoj Srbiji. Ovom prilikom držale smo, između ostalog, sledeće transparente *„Žene u crnom protiv fašizma“*, *„Antifašizam je naš izbor“*, *„NE Rehabilitaciji!“* itd. Tokom celog protesta, pristalice rehabilitacije iz četničkih pronacističkih organizacija su upućivali uvredljive i pogrdne uzvike Ženama u crnom.

Beograd, 8. mart „Ustajte, ugnjetene na svetu - Solidarnost internacionalizam - kontinuitet“ – Povodom 8. marta – Međunarodnog dana žena, održan je ženski marš u organizaciji Mreže Žena protiv nasilja, Mreže Žena u crnom, Romske ženske mreže, Rekonstrukcija Ženski fond i Levi samit Srbije. Marš je počeo na Trgu Republike, odvijao se centralnim gradskim ulicama, protestnim akcijama ispred institucija (Predsedništvo i Vlada Srbije), kao i akcijom solidarnosti sa ratnim izbeglicama kod Ekonomskog fakulteta. Tom prilikom maršu se pridružilo desetine izbeglica. Marš je završen u kulturnom centru 'Magacin' gde je bila organizovana izložba postera i plakata ženskog otpora iz celog sveta pod nazivom „Internationalistička solidarnost“. U ovom događaju učestovalo je preko **500** osoba.

Beograd, 21. mart "Stop rasizmu protiv izbeglica" - Povodom 21. marta – Međunarodnog dana borbe protiv rasizma, Žene u crnom su organizovale mirovnu akciju "Stop rasizmu protiv izbeglica!" u Knez Mihailovoj ulici u Beogradu.

Na ovoj akciji internacionalističke solidarnosti su bili istaknuti sledeći transparenti na srpskom, engleskom i arapskom jeziku: 21. mart – Međunarodni dan borbe protiv rasizma; Stop rasizmu protiv izbeglica; Zaustavite rat a ne izbeglice; Zaustavite izgradnju žičanih ograda i zidova – otvorite granice!; Solidarnost; Cigla po cigla, zid po zid – učinimo da tvrđava Evropa padne; Solidarnost sa izbeglicama; Sloboda za sve... U akciji je učestvovalo preko dvadeset (20) aktivistkinja i aktivista.

Beograd, 26. april „Stop progonu homoseksualnih ljudi u Čečeniji“ - Žene u crnom, Da se zna, Labris, Gayten LGBT, Autonomni ženski centar, Mreža žene protiv nasilja, Konsultacije za lezbejke/Gayten, Jednakost, ispred ambasade Ruske federacije organizovale su navedeni protest. Na protestu su bili istaknuti sledeći transparenti na srpskom, ruskom i engleskom jeziku: LGBT prava su ljudska prava; Ljubav je ljudsko pravo; Stop homofobiji, lezbofobiji i transfobiji; Solidarnost sa LGBT i svim opresovanim manjinama u Rusiji; Protestujemo protiv svake diktature, totalitarnog režima; Solidarno protiv fašističkog režima; Zatvor za Putina i Kadirova; Liberte, Egalite, Homosexualite... Na protestu je učestvovalo tridesetak (30) aktivistkinja i aktivista.

Žene u crnom su učestvovala i u akcijama u organizaciji srodnih organizacija, od kojih navodimo: Građanski protesti "Ne da (vi) mo Beograd", kao i studentski protesti održani tokom aprila.

SUOČAVANJE S PROŠLOŠĆU TRANZICIONA PRAVDA - FEMINISTIČKI PRISTUP

Ovo je jedna od najvažnijih aktivnosti Žena u crnom. Sastoji se od mnoštvo segmenata: uličnih akcija, radionica, predavanja, stvaranje različitih modela tranzicione pravde sa feminističkog stanovišta, saradnje sa srodnim organizacijama u vidu zajedničkih akcija, (kampanja, konsultativnih sastanka).

ŽENSKA SOLIDARNOST ZA KAZNJIVOST RATNIH ZLOČINA:

Akcije ženske solidarnosti – feminističke etike brige i odgovornosti, činovi uzajamne podrške, razmene i saradnje u regiji u cilju izgradnje pravednog mira. U ovom periodu organizovale smo razmene i posete:

17. i 18. januar, Bihać (Bosna i Hercegovina) – solidarna poseta Mejri Dautović (Majka Mejri), mirovnoj aktivistkinji, majci Edne i Edvina, ubijenih u konc-logoru u Omarskoj u BiH od strane srpskih oružanih formacija.

13. februar, Vranić kod Beograda – antifašistička solidarna poseta selu Vranić, a u znak sećanja na zločine koji su četničke fašističke formacije počinile tokom Drugog svetskog rata nad civilima srpske nacionalnosti. Ovom prilikom aktivistkinje ŽUC-a, aktivistkinje iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine posetile su Spomen sobu u kući porodice Pantić.

24. mart, Beograd – Osamdesetpet (85) žena Srebrenice iz Tuzle, Potočara/Srebrenice, Bratunca i drugih mesta iz BiH došlo je u posetu Beogradu, a u okviru uzajamne podrške i solidarnosti Žena u crnom i žena Srebrenice. Ovom prilikom organizovano je više događaja: razgovor o značaju prijateljstva i zajedničkog rada između žena Srebrenice i Mreže ŽUC-a, projekcija dokumentarnih filmova o uličnim akcijama ŽUC-a posvećenim genocidu u Srebrenicu, zajednički obilazak parka Kalemegdan, itd.

2. april, Đulići, BiH – susret solidarne podrške ženama iz Đulića, mesta na području Zvornika.

(Aktivistkinje ŽUC-a su se susrele sa ženama i porodicama žrtava nakon obeležavanja godišnjice zločina, o čemu je bilo reči u prethodnim rubrikama ovog izveštaja).

Kažnjivost zločina – put do pravednog mira: praćenje suđenja u Specijalnom sudu

Suđenje za zločin u Kravici - pred Većem za ratne zločine Specijalnog suda u Beogradu u Specijalnom sudu u Beogradu za ratni zločin u selu Kravica (ubistvo 1313 bosanskih Muslimana, u okviru srebreničkog genocida, 13. jula 1995. godine).

U ovom izveštajnom periodu održano je šest (6) ročišta: 6, 7, 8. i 13. februar; 20. mart; 13. april.

Pored aktivistkinja Žena u crnom, suđenje su pratile svedokinje, organizatorke i aktivistkinje Ženskog suda pružajući emotivnu i moralnu podršku srođnicama ubijenih koje takođe prate suđenje:

Iz Hrvatske (Milica Miladinović, Jovanka Carević, Nela Pamuković, Aleksandar Puhek, Zagreb i Marica Šeatović, Novska)

Iz Srbije (Marija Kovačev, Novi Bečej, Snežana Obrenović, Kraljevo, Staša Zajović, Ljiljana Radovanović, Violeta Đikanović, Mirko Medenica, Stefan Milosavljević, Miloš Urošević iz Beograda). Ročišta u februaru su pratili i aktivisti iz Bosne i Hercegovine (Muhamed Nikanović, Prijedor i Ramiz Berbić, Tuzla).

(Izveštaje sa navedenih ročišta možete naći na sajtu ŽUC-a)

UMETNIČKI ANGAŽMAN U SUOČAVANJU S PROŠLOŠĆU/TRANZICIONOJ PRAVDI

U ovom periodu nastavljena je praksa zajedničkog rada i saradnje umetničkih kolektiva, profesionalnih pozorišta, umetnica/ka angažovanih na umetničkom oblikovanju otpora ratu, ratnim zločinu, represiji, kršenju ljudskih prava. Pored već navedenih umetničko-aktivističkih inicijativa, pre svega u rubrici »Ulične akcije«, u ovom periodu organizovano je više radnih sastanaka u vezi sa osmišljavanjem i realizacijom aktivističko-umetničkih akcija sa umetničkim kolektivima: Multimedijalni centar Led art/Art klinika i Dah teatar o zajedničkim aktivnostima u navedenom periodu, a radni sastanci su održani u Beogradu i Novom Sadu. U ovom periodu aktivnosti su bile fokusirane na obeležavanje 25 godišnjice od početka rata u BiH, kao i na akcije solidarnosti sa izbeglicama.

VIDEO AKTIVIZAM: TRANZICIONA PRAVDA - FEMINISTIČKI PRISTUP

U cilju poboljšanja vidljivosti efekata različitih modela tranzicione pravde, posebno onog sa feminističkog stanovišta, koji promovisu Žene u crnom (ŽUC), tokom 2010. godine stvorena je grupa video aktivistkinja i aktivista, koja se osposobila za snimanje, montažu, digitalizaciju i postavljanje na internet video i audio materijala koji je prikupljen tokom redovnih aktivnosti ŽUC, da bi on, u formi kratkih filmova, postao dostupan

široj javnosti. Grupu za video aktivizam ŽuC-a koordinira Marija Vidić, u saradnji sa Marijom Arandelović, Zinaidom Marjanović i druge/i aktivistkinje i aktivisti ŽuC-a. U ovom izveštajnom periodu grupa je realizovala sledeće video materijale:

U ovom izveštajnom periodu grupa je realizovala sledeće video materijale:

Женский суд – феминистский подход к правосудию (52 min.) - dokumentarni film u režiji Filipa Markovinovića, produkciji Žena u crnom (2016.) o Ženskom sudu/ŽS održanom u Sarajevu (7.-10. maja 2015.). Film je ranije preveden i titlovan i na: albanskom, engleskom, italijanskom i španskom jeziku.

“Nijedna žena manje, nijedna mrtva više” (5.26 min.) - protestni marš u Beogradu povodom 6. decembra 2016. – Dana borbe protiv femicida organizovale Mreža Žene protiv nasilja i Žene u crnom.

<https://www.youtube.com/watch?v=ij5A6FaE9tA&feature=youtu.be>

“Nikada nećemo zaboraviti Vukovar” (8:52 min.) - film prikazuje mirovnu akciju “Vukovar – ubijanje jednog grada”, na Trgu Republike u Beogradu, 18. novembra 2016. godine, koju su organizovale Žene u crnom povodom 25 godina od pada Vukovara.

<https://www.youtube.com/watch?v=PVuLW2qZAJU>

<https://www.youtube.com/watch?v=PVuLW2qZAJU&feature=youtu.be>

Ženska internacionala (1.18 min.) - video animacija

<https://www.youtube.com/watch?v=mTop7CIJM8o>

“Ustajte, ugnjetene na svetu” (5.01 min.) – ženski marš povodom 8. marta – Međunarodnog dana žena u organizaciji Mreže Žene protiv nasilja, Romska ženska mreža, Mreža Žena u crnom, Levi samit Srbije i Rekonstrukcija Ženski fond.

<https://www.youtube.com/watch?v=7DBPmdSNFgQ&feature=youtu.be>

“Stop rasizmu prema izbeglicama” (3.08 min.) - povodom 21. marta – Medjunarodnog dana borbe protiv rasizma, Žene u crnom organizovale su uličnu akciju u Knez Mihailovoj ulici u Beogradu.

<https://www.youtube.com/watch?v=OQfASits8Hc>

“25 godina – 25 ogledala” (5 min.)- mirovna akcija organizovana 6. aprila povodom 25 godišnjice do početka rata u Bosni i Hercegovini.

https://www.youtube.com/watch?v=OcrI_HVONO8&feature=youtu.be

Stop progonu homoseksualnih ljudi u Čečeniji (3.08 min.) - protest ispred ambasade Ruske federacije u Beogradu, 26. aprila 2017. godine organizovale Žene u crnom, Da se zna LGBTI, Labris, Gayten LGBT, Autonomni ženski centar, Mreža žene protiv nasilja, Konsultacije za lezbejke, Jednakost u sredu.

<https://www.youtube.com/watch?v=GWBvVDSxl4k&feature=youtu.be>

Ostale aktivnosti u vezi sa suočavanjem s prošlošću - tranzicionom pravdom -

tribine, debate, radionice, digitalne publikacije...

Suočavanje s prošlošću - zajedničko promišljanje – u organizaciji ŽUC-a i srodnih organizacija civilnog društva:

Ljubljana, 26. februar – Razgovor sa aktivistkinjama i aktivistima socijalnog centra 'Rog' o feminističkom pristupu pravdi, sa fokusom na aktivističko-umetnički angažman ŽUC-a u vezi sa suočavanjem s prošlošću. Ovom prilikom je prikazano više dokumentarnih filmova Grupe za video aktivizam.

Beograd, 3. april - Susret sa 13 studenata/kinja i profesora John Gould iz SAD-a, Collorado College; razgovor o feminističko-antimilitarističkim aktivnostima ŽUC-a, o feminističkom pristupu pravdi. Sastanak je održan u prostorijama ŽUC-a.

Zagreb, 13. aprila – U potrazi za Građaninom/Građankom: aktivističke i umjetničke prakse u postjugoslovenskom prostoru. Organizatori: GONG i partnerske organizacije. Povodom 20 godišnjice organizacije GONG konferencija je zamišljena kao prostor za podsjećanje, razmenu umetničkih, aktivističkih i medijskih inicijativa izgradnje mira, zaštite građanskih i ljudskih prava, okoline i javnih dobara od kasnih 80-ih do danas. U ime ŽUC-a učestvovala je Snežana Tabački.

Beograd, 24. april: 22 godine posle sukoba: Da li su ratni zločini završena priča? O sledećim pitanjima: o blokadi suočavanja s prošlošću, glorifikaciji osuđenih za ratne zločine u Haškom tribunalu, jačanju huškačke retorike...

Tribina u organizaciji Forum ZFD i dnevni list Danas, u CZKD

Učestvovali: Nataša Kandić, koordinatorka Koalicije za REKOM, Vladimir Vukčević, bivši tužilac za ratne zločine, Miloš Teodorović, glavni i odgovorni urednik u beogradskom dopisništvu Radio Slobodna Evropa, Aleksandar Roknić, urednik Danas-a

Tribinu pratile brojne aktivistkinje i aktivisti ŽUC-a

Digitalne knjige pamćenja

U cilju upoznavanja i obrazovanja aktivista/kinja mlađe generacije o ratu i ratnim zločinima počinjenim na prostoru bivše Jugoslavije, a pre svega nenasilnom otporu, umetničko-aktivističkom angažmanu ŽUC-a u vezi sa prošlošću, u ovom izveštajnom periodu priredile smo sledeća digitalne publikacije:

1. Nikada nećemo zaboraviti zločin u Štrpcima (27. februar 1993.) sadrži sledeća poglavlja:

- Činjenice o zločinu i suđenje za ovaj ratni zločin
- Pisma Milke Zuličić, majke Zvezdana Zuličića, otegotog u Štrpcima
- otmici u Štrpcima – aktivisti/kinje i saradnice/i
- Žene u crnom i zločin u Štrpcima (saopštenja za javnost, ulične akcije, posećivanje mesta zločina, grupa za video aktivizam ŽUC-a-dokumentarni filmovi i video materijali)

Ova digitalna knjiga ima **52** stranice, uredio je Stefan Milosavljević, uz podršku Miloša Uroševića i Staše Zajović a prelom je uradila Marija Vidić.

2. Rat u Bosni i Hercegovini – Pamtimo! sadrži sledeća poglavlja:

- Solidarnost – Kolektivna prepiska Beograd-BiH
- Lično je političko – prepiska Beograd-BiH
- Odgovornost (saopštenja ŽUC-a tokom i nakon rata u BiH)
- Ulične akcije
- Dokumentarni filmovi Grupe za videoaktivizam ŽUC-a o zločinima u BiH i otporu

Ova digitalna knjiga ima **100** stranica, uredio je Stefan Milosavljević, uz podršku Miloša Uroševića i Staše Zajović a prelom je uradila Marija Vidić.

ŽENSKI SUD FEMINISTIČKI PRISTUP PRAVDI

Donosimo kratak izveštaj o aktivnostima Žena u crnom u vezi sa organizovanjem Ženskog suda-feministički pristup pravdi u ovom periodu. Ukoliko vas zanimaju opširnije informacije, možete ih naći na našem web-sajtu www.zeneucrnom.org i www.zenskisud.org ili nam se obratite putem mail: zeneucrnombeograd@gmail.com

Prvi Ženski sud na teritoriji Evrope, održan je u Sarajevu, od 07. do 10. maja 2015. godine, u organizaciji 10 ženskih grupa sa prostora bivše Jugoslavije (Pokret Majke enklava Srebrenica i Žepa, Fondacija Cure, Sarajevo, Bosna i Hercegovina, Centar za žene žrtve rata, Centar za ženske studije, Zagreb, Hrvatska, Centar za žensko i mirovno obrazovanje Anima, Kotor, Crna Gora, Savet za rodnu ravnopravnost, Skopje, Makedonija, Ženski lobi, Ljubljana, Slovenija, Centar za ženske studije i Žene u crnom, Beograd, Srbija). Ženskom sudu je prisustvovalo više od **500** osoba iz svih zemalja bivše Jugoslavije, ali i iz: Argentine, Alžira, Palestine, Izraela, SAD, Španije, Italije, Švedske, Austrije, Belgije, Velike Britanije, itd.

Završni događaj u Sarajevu nije kraj procesa, već naprotiv, podsticaj da se iz feminističke perspektive nastavi sa kreiranjem novih modela pravde. To je obaveza pre svega prema svedokinjama, ali i izraz naše odgovornosti prema ogromnom teretu nedavne prošlosti.

U nastavku procesa Ženskog suda, Žene u crnom, Beograd koordiniraju programske i druge aktivnosti, uz podršku organizacija: Anima, Kotor (Crna Gora), Centar za žene žrtve rata, Zagreb (Hrvatska), Fondacija 'Cure', Sarajevo, neke članice bivšeg Organizacionog odbora Ženskog suda (OOŽS) koji je delovao do događaja u Sarajevu učestvuju sporadično (Savet za ravnopravnost polova, Skopje, Makedonija), dok su se ostale članice OOŽS podržavaju aktivnosti bez aktivnog učešća.

U ovom izveštajnom periodu navedimo aktivnosti Žena u crnom kao i drugih organizacija koje učestvuju u nastavku procesa ŽS:

I Promocije Ženskog suda – feministički pristup pravdi

Promocije/javne prezentacije ŽS se sastoje od sledećih segmenata:

- Šta je Ženski sud? Šta je feministički pristup pravdi? Istorijat i proces organizovanja Ženskog suda – o čemu uglavnom govore organizatorke ŽS
- Ženski sud – feministički pristup pravdi (52 minuta) – projekcija dokumentarnog filma
- Svedokinje govore o svom iskustvu svedočenja na Ženskom sudu u Sarajevu (Šta je za mene značilo svedočenje na ŽS?, kao i učešće u nastavku procesa ŽS)

- Razgovor sa publikom (Učinci Ženskog suda, nastavak procesa ŽS, problemi sa kojim se najviše suočavaju u svom okruženju – predlozi, sugestije za održanje 'mini' ŽS po specifičnim pitanjima, itd.).

U ovom izveštajnom periodu održano je pet (**5**) javnih prezentacija u četiri države bivše Jugoslavije; na ovim prezentacijama prisustvovalo je 90 osoba:

1. *Ljubljana, 25. februar* - u okviru obilježavanja 25 godišnjice „Izbrisanih“ održana je radionica 25. februara 2017. godine u Socijalnom centru 'Rog' na kojoj je učestvovalo oko **15** žena iz zajednice „Izbrisanih“, djeca „Izbrisanih“, aktivistkinje Socijalnog centra 'Rog', organizatorke Ženskog suda (Nela Pamuković i Staša Zajović), kao i Marijana Senjak, feministička terapeutkinja Ženskog suda. Žene i deca iz zajednice „Izbrisanih“ su svjedočile o posledicama nepravdi i nasilja na emotivni, psihološki, moralni integritet. Naime, radi se o višestrukom/višeslojnom nasilju, jer su razni vidovi nasilja međusobno isprepleteni (etničko/klasno/rodno nasilje).

2. *Novi Bečej, 26. mart*. - održana je u mesnoj zajednici u organizaciji Žena u crnom, Beograd, NVO „Ženska inicijativa Vojvodine/ŽIVO“, Novi Bečej i Udruženja za radna prava žena „Roza“ iz Zrenjanina. Ovom događaju prisustvovalo je **20** osoba a učestvovala su svedokinje: Nadežda Kostić, Vesna Đorđević, Marija Kovačev.

3. *Beograd, 27. mart*. - Fond za humanitarno pravo, učestvovala svedokinje: Suvada Selimović, Rejha Avdić, Nadežda Kostić, a prisustvovali su zaposleni iz Fonda za humanitarno pravo **19** osoba.

4. *Nikšić, 29. mart 2017*. - održana je u hotelu Sinčel u organizaciji Centra za žensko i mirovno obrazovanje Anima iz Kotora. Ovom događaju prisustvovalo je **20** osoba. Govorile svedokinje: Zagorka Matović, Maja Jovović, Roksanda Peković i Binasa Džigal, organizatorke ŽS (Ljupka, Staša, Ervina).

5. *Pula, 11. april 2017*. - Održana je na Filozofskom fakultetu u Puli, u prisustvu oko **25** osoba (nastavnog kadra i studenata FF, promocija održana u organizaciji Građanska inicijativa Poreč, Centar za žene žrtve rata, Zagreb i ŽUC, Beograd. Učestvovala svedokinje: Ljubica Anđelković Đukić, Novigrad, Milica Miladinović, Zagreb, Nadežda Kostić, Kruševac, Marica Šeatović, Novska, Jovanka Carević, Zagreb; organizatorke: Nela Pamuković, Biserka Momčinović i Staša Z.

II Zajednički radni konsultativni sastanci

U ovom periodu održavani su operativni radni sastanci organizacija, ekspertkinja, aktivistkinja koje učestvuju u nastavku procesa ŽS u Zagrebu, Beogradu, Podgorici.

III Radni sastanci Žena u crnom

Kao nositeljke programskih aktivnosti u nastavku procesa ŽS, održavale su radne sastanke (izveštajne aktivnosti, priprema publikacija, dokumentacije i arhive ŽS, priprema regionalnih susreta svedokinja, priprema publikacije o ŽS itd.

IV Video aktivizam

Video aktivizam koji podrazumeva realizaciju video materijala u vezi sa feminističkim pristupom pravdi; obuhvata i prevod i titlovanje dokumentarnih filmova o iskustvima nenasilnih pokreta protiv nekažnjivosti zločina, neoliberalne ekonomske globalizacije, itd.

Dokumentarni filmovi urađeni u ovom izveštajnom periodu već su navedeni u rubrici („Video aktivizam - tranziciona pravda - feministički pristup“)

V Izdavaštvo

U ovom izveštajnom periodu priredile smo sledeće izdavačke jedinice:

Ženski sud: o događaju u Sarajevu i o nastavku procesa

Knjiga ima 280 stranica, a uredništvo potpisuju Staša Zajović i Miloš Urošević. Knjigu su izdale Žene u crnom u 750 primeraka. Knjiga se sastoji od sledećih celina: Uvod, tekstovi Latinke Perović, Preživele žrtve nasilja kao subjekti pravde: istorija odozdo i Staše Zajović, Svedokinje na Ženskom sudu – akterke pravde, pet sesija svedočenja na Ženskom sudu u Sarajevu, pet tekstova saradnica ŽS, Odluke i preporuke Međunarodnog sudskog veća, a kao dodatke, knjiga sadrži: Strukturu Ženskog suda, Pravila Ženskog suda, kao i recenzije knjige Adriane Zaharijević i Dragice Vujadinović.

Ostavila je trag u nama – Zumra Šehomerović (1951.- 2017.)

Publikacija u znak sećanja na Zumru Šehomerović, jednu od osnivačica pokreta „Majke enklava Srebrenice i Žepe“, mirovnu aktivistkinju, svedokinju na ŽS.

Publikacija ima 32 stranice, uredila ju je Staša Zajović a sastoji se iz dva dela: u prvom delu se nalazi ono što je Zumra Šehomerović govorila prilikom različitih događaja u organizaciji Žena u crnom, a u drugom delu su sećanja na Zumru, koje je održano 6. aprila 2017. u prostorijama ŽUC-a.

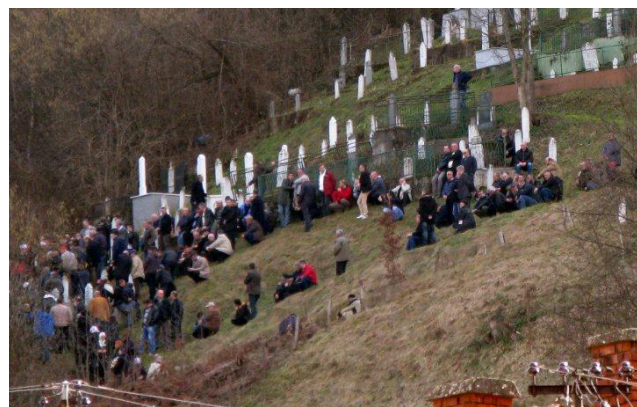
Transkripti

- Regionalni susret svedokinja u Banji Vrujci (decembar 2016.), 16 str.

- Javne prezentacije, 20 str.

Letak Ženski sud: o nastavku procesa

Letak donosi kratak pregled aktivnosti u vezi sa nastavkom procesa Ženski sud: feministički pristup pravdi, koji je nastavljen posle završnog događaja u Sarajevu (maj 2015. godina).

VI Učešće svedokinja i organizatorke ŽS u aktivnostima Žena u crnom (ulične akcije, posećivanje mesta zločina, obrazovni programi...)

1. Ulične akcije

- Beograd, 27. februar *"Pamtimo zločin u Štrpcima"*
- Beograd, 8. mart *"Ustajte ugnjetene na svetu"*
- Beograd, 21. mart *"Solidarnost sa ratnim izbeglicama"*
- Beograd, 6. april *"25 godina od rata u BiH – Pamtimo"*

2. Posećivanje mesta zločina

- *Prijepolje, 27. februar* - komemoraciji povodom godišnjice zločina u Štrpcima prisustvovala su svedokinje na ŽS: Binasa Džigal, Prijepolje i Sabina Talović, Pljevlja

(Više detalja o pomenutim komemoracijama možete naći u prethodnim rubrikama ovog izveštaja)

3. Feministička etika brige i odgovornosti – praćenje suđenja za zločin u selu Kravica (genocid u Srebrenici) pred Specijalnim sudom za ratne zločine u Beogradu.

Svedokinje na ŽS pružaju emotivnu i moralnu podršku srodnicama ubijenih koje takođe prate suđenje. U ovom periodu, ročištima održanim 13. februara, 20. marta i 13. aprila prisustvovala su sledeće svedokinje i organizatorke ŽS: Milica Miladinović, Jovanka Carević, Nela Pamuković, Zagreb i Marica Šeatović, Novska); Marija Kovačev, Novi Bečej, Snežana Obrenović, Kraljevo, zajedno sa aktiviskinjama i aktivistima ŽUC-a.

4. Obrazovni programi

- *Sastanak mreže Žena u crnom* – 10, 11. i 12. februara u Vrnjačkoj banji i ovom sastanku su prisustvovala svedokinje i organizatorke iz sledećih mesta: *Bosna i Hercegovina*: Suvada Selimović, Šaha Hrustić; *Hrvatska*: Nela Pamuković, Jovanka Carević, Milica Miladinović, Marica Šeatović; *Srbija*: Staša Zajović, Nadežda Kostić, Binasa Džigal, Marija Kovačev i *Crna Gora*: Ljupka Kovačević, Sabina Talović.
- *"Sačuvajmo naša prava"*, obrazovni program u organizaciji Žena Polimlja iz Prijepolja i Žena u crnom iz Beograd uz učešće svedokinja: Binasa Džigal i Sabina Talović održan je 27. aprila u Priboju.

(Više informacija možete naći u sledećoj rubrici).

MREŽE KOALICIJE UZAJAMNA PODRŠKA I SOLIDARNOST

Žene u crnom su pokretačice ili aktivne učesnice brojnih regionalnih mreža, koalicija i saveza, aktivne učesnice u aktivnostima srodnih organizacija radi jačanja uzajamne podrške, solidarnosti, civilnog društva i demokratije u Srbiji i u celoj regiji.

Sastanak Mreže Žena u crnom, Vrnjačka Banja, 10, 11. i 12. februar 2017.

Prisustvovalo je 68 osoba iz sledećih država: Srbije, Hrvatske, Slovenije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore te Velike Britanije, Poljske, Brazila i Kube.

Iz programa izdvajamo sledeće segmente:

Petak, 10. februar

“U slici i reči” – o aktivnostima Mreže Žene u crnom Srbije u prethodnom periodu (od sastanka Mreže septembra 2016.), predstavljene su aktivnosti ŽuC Beograd i zajedničke aktivnosti Mreže. Govorili/e su: Miloš Urošević (*Suđenja za ratne zločine*), Staša Zajović (*Ženski sud*) i Violeta Đikanović (*Solidarna podrška izbeglicama*).

Sastanak je nastavljen diskusijom u okviru **Diskusionog kutka „Kuda i kako dalje“**

Kao osnovu za diskusiju, *Snežana Tabacki* je predstavila novi Zakon o stanovanju i održavanju zgrada, kao i Uredbu o formiranju Saveta za populacionu politiku, čije usvajanje je bilo praćeno kontroverzama, nesporazumima i negativnim reakcijama, dok je *Marijana Jović* govorila o položaju žena sa intelektualnim teškoćama u ustanovama socijalne zaštite. U diskusiji su učestvovali/le i: *Marija Kovačev*, *Bojan Aleksov*, *Anđelija Vučurević*, *Milkana Pavlović*, *Snežana Obrenović*, *Sanja Pavlović*, *Staša Zajović*, *Ljupka Kovačević* i *Aleksandar Kraus*.

Moja patnja nije na prodaji! – u debati o dilemama u vezi sa podrškom ugroženim/deprivilegovanim grupama/zajednicama na osnovu socio/klasne, raso/etničke pripadnosti, ideološkom i/ili seksualnom opredeljenju... učesvovala su: *Vesna Đorđević*, “Roza”, *Zrenjanin*, *Slavica Stanojlović*, “Peščanik”, *Kruševac*, *Andrijana Kocić*, *Alternativni centar za devojke*, *Kruševac*, *Ljupka Kovačević*, “Anima”, *Kotor*, *Mirko Medenica*, *Žene u crnom*, *Beograd*.

Subota, 11. februar

Vrtoglavi uspon ultradesničarskih snaga, na globalnom, regionalnom i lokalnom nivou: Da li je moguć drugačiji svet?

O raznim aspektima krize, populizmu i socijalnoj demagogiji, rasizmu i ksenofobiji, urušavanju socio-ekonomskih prava u kontekstu neoliberalnog kapitalizma itd, govorili/le su: Bojan Aleksov, *School of Slavonic and East European Studies, University College London, Velika Britanija*, Katarzyna Bielinska Kovalewska, *Institut za filozofiju i sociologiju Poljske akademije nauka Varšava/Poljska*, Lino Veljak, *Filozofski fakultet, Zagreb*, Jasmina Tešanović, *književnica, feminističko-pacifistička aktivistkinja, Beograd/Torino*, Biljana Đorđević, *Fakultet političkih nauka, Beograd*, Biljana Stojković, *Biološki fakultet, Beograd* i Roberto Molina, *dopisnik iz Kube*.

Antimilitarizam je moj izbor - panel u okviru kojeg se razgovaralo o raznim vidovima militarizacije (permanentna proizvodnja straha, vojni intervencionizam, rast vojnih troškova...). Prvi deo je bio posvećen pitanju pristupanja Crne Gore NATO paktu i *potrebi da se odluka o tome donese na referendumu*.

Učestvovala su: Ervina Dabižinović, *Anima, Kotor* i Sabina Talović, *Bonafide, Pljevlja*.

U drugom delu je bilo reči o tome *zašto su Srbiji ne/potrebni ruski migovi, vraćanje obaveznog vojnog roka...* Učestvovali su: Dragan Stojković, *sociolog, izdavačka kuća Mostart, Beograd*, Stefan Milosavljević, *student Fakulteta političkih nauka, aktivista Žena u crnom, Beograd* i Staša Zajović, *ŽUC, Beograd*.

U trećem delu je prikazan poljski dokumentarni film „**Vojnici koji ne postoje**“ o učešću ruskih vojnika u ratu u Ukrajini. Iako, Rusija oficijelno nije u ratu u Ukrajini, ona tamo šalje svoje trupe, o čemu svedoče kovčezi sa mrtvim vojnicima. Porodice ubijenih vojnika noću sahranjuju vojnike koji su poginuli u Ukrajini, jer im vlasti ne dozvoljavaju da to urade tokom dana.

Film je prevela i predstavila **Kataržina Bjelinska**.

U debati koja je usledila nakon izlaganja panelista i poljskog filma „Vojnici koji ne postoje“ učestvovalo je preko petnaest aktivista/kinja.

U okviru predavljanja **aktivističke umetnosti**, prikazani su dokumentarni filmovi Grupe za video aktivizam Žena u crnom a *moderirala je Marija Vidić*.

Veče je bilo rezervisano za **umetnički program**:

Performans 25 čaša vina, osnivačice i rediteljke Dah teatra, Dijane Milošević povodom 25 godišnjice njegovog osnivanja, u kom je kratko i sažeto prikazana, ne samo istorija teatra, već i istorijska putanja naše zemlje.

U nastavku je Jasmina Tešanović izvela svoj **performans** *Cepkanje ratnih pesama* tako što je njihov militaristički sadržaj transponovala u nešto sasvim drugo.

Poslednjeg dana sastanka **dogovorene su aktivnosti u narednom periodu, kao i evaluacija**.

(Integralni izveštaj o sastanku Mreže ŽUC-a možete naći na našem sajtu)

Nezavisni monitoring primene Rezolucije 1325 'Žene, mir, bezbednost' – istraživački projekat

Žene u crnom se bave pitanjem bezbednosti od samog početka svog rada (1991.) i to promovisanjem svih vidova demilitarizacije, prigovora savesti, putem edukacije (konferencija, seminara, radionica), uličnih akcija, istraživačkih projekata, pokretanjem zakonodavnih inicijativa, izdavačke delatnosti, itd.

Žene u crnom su vršile Nezavisni monitoring primene Nacionalnog akcinog plana/NAP za R1325 u Srbiji 2011, 2012. i 2013. o čemu postoji obimna dokumentacija na sajtu ŽUC-a. Nezavisni monitoring primene R1325 je nastavljen tokom 2017. godine. Radna grupa ŽUC-a, u saradnji sa ženskim grupama: Autonomni ženski centar i Astra, kao i sa Fondom za humanitarno pravo navedenim organizacijama prate sledeće indikatore:

- 1. Proces tranzicione pravde** (sudovi i suđenja na nacionalnom i međunarodnom nivou; praćenje suđenja na Specijalnom sudu u Beogradu, reparacije, proces suočavanja s prošlošću na nivou društva, doprinosi OCD procesu suočavanja s prošlošću - kampanje o doprinosu žena u suočavanju sa prošlošću...)
- 2. Seksualno nasilje** (seksualni zločini nad ženama u toku rata u bivšoj Jugoslaviji, trgovina ženama-Ne/kažnjivost za seksualne zločine izvršene nad ženama u toku rata u bivšoj Jugoslaviji, nemogućnost ostvarivanja prava na reparacije, pravnu zaštitu za žena žrtve rata u bivšoj Jugoslaviji, primedbe na Zakon o civilnim žrtvama rata...) itd.
- 3. Militarizacija na nivou države i društva** (proizvodnja i prodaja oružja, uticaj na ne/bezbednost žena- nasilje nad ženama u porodici; kulturni obrasci proizvodnje straha, autoritarnost, ksenofobija, rasizam, uniformnost, homofobija, posebno u medijima, militarizam u školskim ustanovama, zlo/upotreba i militarizacija izbegličke tragedije, itd.).
- 4. Položaj braniteljki ljudskih prava** (raskorak između faktičkog i normativnog u Srbiji- nekažnjivost nasilja nad braniteljicama – sudska praksa; demonizacija braniteljki u javnosti, pre svega u medijima (slučaj ŽUC-a).

U ovom izveštajnom periodu održani su radni sastanci: 9. februar i 2. marta u Radmilovcu kod Beograda a na njima je učestvovalo 13 članica i članova radne grupe.

Sačuvajmo naša prava! – obrazovni program realizuje Udruženje "Žene Polimlja" iz Prijepolja, uz podršku Žena u crnom iz Beograda. Cilj programa je podizanje svesti žena o pogubnim učincima zloupotrebe religije na ženska ljudska prava, kao i pokretanje solidarnih saveza i zajedničkih akcija protiv kleronacionalistički i fundamentalističkih praksi.

U okviru ovog programa održane su sledeće aktivnosti u ovom izveštajnom periodu

Priboj, 27. april "Nećemo nazad – branimo svoja prava!" – seminar se sastojao od sledećih segmenata:

Fundamentalizmi: napad na ženska prava, demokratiju, slobodu, izbor – odgovori žena... radionica o zloupotrebama religije, etniciteta, kulturnog nasleđa u raznim kontekstima

Zloupotrebe religije, običaja, kulturnog nasleđa - feministički i demokratski odgovori - interaktivno predavanje

Ženski otpor fundamentalizmima na raznim meridijanima

Projekcija sledećih dokumentarnih filmova iz aktivističkih grupa iz Irana, Rusije, kao i grupe za Video aktivizam ŽUC-a ulične akcije ŽUC-a i umetničkog kolektiva 'Škart' protiv klerikalizacije u Srbiji.

Radionice su koordinirale: Staša Zajović i Binasa Džigal a učestvovalo je 18 žena iz Priboja, Prijepolja, Nove Varoši i Beograda.

Solidarnost je naša snaga

Akcije solidarnosti – sa pripadnicama/ima ugroženih i obespravljenih manjinskih zajednica (socijalno-klasnih, etničko-rasnih, seksualnih), građanima/nkama čija su ljudska prava (radna, obrazovna, kulturna), ugrožena.

Solidarnost sa ratnim izbeglicama u Srbiji

Žene u crnom su započele 2013. kada su organizovane solidarne akcije protiv rasističkih napada koji su kulminirali krajem 2013 godine i od tada pa do sada Žene u crnom organizuju mnoštvo aktivnosti, o čemu možete naći informacije na sajtu Žena u crnom. Aktivnosti solidarnosti su međusobno isprepletene, istovremeno uključuju više dimenzija – mirovnu, humanitarnu, umetničko-aktivističku, informativnu...

U ovom periodu organizovale smo sledeće aktivnosti:

Direktne akcije - solidarna pomoć na terenu ima više segmenata i obuhvata:

- **Posete mestima na kojima se nalaze izbeglice** – hangari/barake kod Autobuske stanice, parkovi kod Ekonomskog fakulteta i Autobuske stanice u Beogradu; granični prelazi, samoorganizovani kampovi izbeglica, prihvatni centri za izbeglice, itd. U ovom periodu aktivistkinje i aktivisti ŽUC-a pružali su solidarnu pomoć više puta nedeljno tokom ovog perioda, pre svega u hangarima/barakama, parkovima. U ovom periodu saradivali smo sa međunarodnim volonterkama i volonterima iz Slovenije, Španije (No name kitchen), Nemačke, kao i sa 'Lekarima bez granica'. U prikupljanju pomoći učestvovala su i aktivistkinje Mreže ŽUC-a iz cele Srbije, kao i regije. Poseta prihvatnim centrima za izbeglice bila onemogućena zbog uskraćivanja dozvole ŽUC-a u od strane Komesarijata za izbeglice.

- **Mirovne akcije humanitarnog karaktera** – pružanje humanitarne pomoći - preko humanitarnih akcija podstičemo solidarnost, upoznavanje, prijateljstvo, susrete sa ratnim izbeglicama, sticanje znanja o položaju izbeglica, informacija o njihovom položaju, itd. Ove akcije se organizuju tokom posete mestima na kojima se nalaze izbeglice, u sve su uključene izbeglice; u ovom periodu u prostorijama ŽUC-a izbeglica Asif Bahar iz Avganistana održao je desetak časova paštu jezika za aktivistkinje i aktiviste ŽUC-a.
- **Umetničko-aktivističke akcije solidarnosti sa izbeglicama** - ulične mirovne akcije – protesti zbog zloupotrebe i militarizacije izbegličke tragedije, podsticanje solidarnosti građanstva sa ratnim izbeglicama. Ovaj segment aktivnosti obuhvata i estetsku dimenziju solidarnosti (štampanje letaka, izrada bedževa, transparenta na arapskom, farsiju, engleskom, srpskom jeziku). U ovom periodu organizovane su ulične akcije 21. marta – međunarodni dan borbe protiv rasizma.
- **Dokumentarni filmovi o akcijama solidarnosti:** Grupa za video aktivizam ŽUC-a snimila je kraće filmove o uličnim akcijama, umetničko-aktivističkim programima, o čemu je već bilo reči u ovom izveštaju 'Grupa za video aktivizam'. Takođe imamo bogatu foto dokumentaciju o akcijama solidarnosti.

Pored navedenog, solidarnost sa ratnim izbeglicama Žena u crnom izražavaju i drugim aktivnostima:

Pisanje i slanje izveštaja - na srpskom i engleskom jeziku, za domaće i međunarodne mreže i institucijama sa kojima saradujemo a radi upoznavanja sa problemima izbeglica, njihovim položajem, njihovim ljudskim pravima, zloupotrebama, diskriminacijom, kako na nivou institucija tako i društva. U ovom izveštajnom periodu aktivistkinje i aktivisti Žena u crnom su priredile **18** izveštaja o akcijama direktne pomoći izbeglicama na terenu, na srpskom i engleskom.

Beleženje zloupotreba i militarizacije izbegličke tragedije – slučajevi represije, zloupotrebe, eksploatacije izbeglica od strane državnih i nedržavnih aktera u vidu pljačke i bogaćenja na račun izbeglica (O ovome ŽUC izveštava kako putem izveštaja, tako i u brojnim saopštenjima).

Praćenje primene mera od strane institucija - ispunjavanje obaveza koje je preuzela država na osnovu međunarodnih konvencija o položaju izbeglica i tražilaca azila – raskorak između faktičkog i normativnog stanja (Opširnije o ovome u izveštajima Mirka Medenice "Godinu dana od zatvaranja Balkanske rute", mart 2017. na srpskom i engleskom jeziku možete naći na sajtu ŽUC-a).

Represija nad aktivistkinjama i aktivistima - tokom celog trajanja izbegličke krize, nezavisnim organizacijama, kritičnim u odnosu na vlast, kao što su Žene u crnom, onemogućavan je pristup mestima gde se izbeglice nalaze. Aktivistkinjama i aktivistima Žena u crnom su odbijani mnogobrojni zahtevi da im se omogući ulazak u kampove, čak i da bi dostavili prikupljenu pomoć. Dobijali su pretnje od radnika Komesarijata za izbeglice, fotografisani i na druge načine šikanirani, itd. (*Opširan izveštaj o diskriminaciji možete naći na sajtu ŽUC-a: Napadi na Žene u crnom januar 2017, Dosije br. 8*).

Internacionalistička solidarnost – kontakti sa međunarodnim mrežama radi razmene informacija, osmišljavanja zajedničkih akcija, organizovanje poseta mestima na kojima borave izbeglice u Srbiji, tako da smo u ovom periodu organizovale brojne posete, međunarodne konferencije, debate. (*O ovome možete naći opširne informacije kako u ovom izveštaju tako i na sajtu ŽUC-a*).

Diskusioni kružoci, predavanja, debate u prostorijama Žena u crnom - "Srede u ŽUC-u"

Praksa redovnih diskusionih kružoka, predavanja i zajedničke refleksije o važnim društvenim i političkim pitanjima u zemlji i svetu, nastavljena je i u ovom izveštajnom periodu, u kojem je organizovano osam (8) predavanja, debata, predstavljanja knjiga, projekcija filmova u kojima su učestvovala oko 155 osoba:

1. februar - Projekcija dokumentarnog filma „Zapis o groblju, Čifutskoj ćupriji i komšijama kojih nema“, u produkciji Akademske inicijative Foruma 10. Film u trajanju od 18.30 minuta problematizuje postojanje i život jevrejske zajednice u Novom Pazaru sve do početka nemačke okupacije i proterivanja Jevreja iz Novog Pazara 1942. Učestvovalo 18 osoba.

8. februar - Crni protest/crni ponedeljak u Poljskoj, predavanje o katoličkom fundamentalizmu i borbi za pravo na abortus održala je Katarzyna Bielińska-Kowalewska/Katarżina Bjelinska Kovalevska, filozofkinja i politikološkinja iz Varšave. Ovoj debati prisustvovala su 22 osobe.

15. februar – Razgovor o knjizi „Marks nije mrtav“ autora Damira Pilića (Split, Zagreb, Atena i London) u izdanju Arkzin, 2016. Tekstove iz knjige komentarisalo je 12 aktivistkinja i aktivista a u debati je prisustvovalo 24 osobe.

22. februar - O predstojećim predsedničkim izborima u Srbiji, razgovor u kojem su učestvovala 22 osobe.

15. mart - „Trilogija 'škart' koncepta 'Istina, Ljubav i Rad', prezentacija umetničkog rada Mireje Salars/Mireia Sallares, vizuelne umetnice iz Barselone. Projekat 'Ljubavi' u Srbiji predstavlja drugi deo pomenute trilogije pod nazivom „Kao malo vode na dlanu“. Ovoj prezentaciji prisustvovalo je 27 osoba.

22. mart - „Kako je muški rod od devica – visokobrazovana romska ženska elita u Vojvodini“, na promociji knjige dr Svenke Savić, sociolingvistkinje i feminističke aktivistkinje prisustvovalo 13 osoba.

29. mart - "Sećaš li se mene u ropstvu?"; projekcija dokumentarnog filma o ratnom zločinu silovanja novinarkе Ane Manojlović kojoj je prisustvovalo **10** osoba.

26. april - Kolokvijum o gorkim ovozemaljskim svedocima grada predavanje o politici javnog prostora održao Aleksandar Bobića, nezavisnog mislioca i stvaraoc, u razgovoru je učestvovala Sonja Prodanović koja je govorila o eko-feminizmu. U debati je učestvovalo **19** osoba.

Uzajamna podrška i solidarnost

U ovom periodu smo takođe učestvovalе i u brojnim međunarodnim konferencijama, inicijativama civilnog društva u organizaciji srodnih grupa; ovde hronološki navodimo one u kojima smo imale aktivno učešće (predavačice, panelistkinje...):

Novi Pazar, 2. mart „Nacionalizam kao uzrok radikalizma i ekstremizma – debata u organizaciji Akademске inicijative Forum 10 iz Novog Pazara održana je u Trening centru OEBS; u ovoj debati učestvovalе/i su: Borka Pavićević, CZKD, Staša Zajović, ŽUC, dr Redžep Škrijelj, Državni univerzitet u Novom Pazaru, dr Lino Veljak, Filozofski fakultet, Zagreb.

Beograd, 3. mart „Unapređenje ljudskih prava i nulta tolerancija za diskriminaciju“; okrugli stolu su učestvovali/e predstavnici državnih organa (Tužilaštvo, MUP, Zaštitnik građana) i predstavnici/e NVO. U ime ŽUC-a učestvovao Mirko Medenica koji je govorio o položaju braniteljki ljudskih prava, pre svega o napadima na ŽUC.

Beograd, 6. mart: Položaj žena izbeglica i solidarnost feministkinja sa izbeglicama

Učestvovalе: Meline Cilingir, Turska, Staša Zajović, ŽUC, Atina (Marija Savić) Astra (Ivana Radović), Dijana Malbaša (AŽC) a moderirala Mina Damjanović, ŽUC; panel diskusija je održana u okviru konferencije „Femicid: svako ubistvo žene – odgovornost i sramota zločinca, države i društva u organizaciji Mreže žena protiv nasilja.

Kampanje, apeli

Pored navedenih inicijativa u ovom izveštajnom periodu, takođe smo pokrenule ili aktivno učestvovalе smo aktivno u brojnim kampanjama pre svega u vezi sa zahtevima za suočavanjem s prošlošću – odgovornost za ratne zločine, nasilju nad ženama, protiv represije nad političkim neistomišljenicima; nad izbeglicama.

Od apela i kampanja navodimo:

Zločin u Štrpcima – porodice lišene pravde 24 godine

– U saopštenju se, između ostalog navodi da „Fond za humanitarno pravo (FHP), Žene u crnom, Inicijativa mladih za ljudska prava i Sandžački odbor za zaštitu ljudskih prava i sloboda podsećaju na odgovornost institucija Republike Srbije za ovaj zločin, te na činjenicu da porodice žrtava i dalje čekaju na sudsku pravdu u Srbiji, kao i na priznanje statusa porodica civilnih žrtava rata“.

Ustajte, ugnjetene na svetu! – „U Srbiji, kao i u ostatku sveta, među ženama ima više nezaposlenih, socijalno i zdravstveno ugroženih, više žrtava zlostavljanja na radnom mestu i žrtava porodičnog i partnerskog nasilja i ubistava, te više žrtava seksualnog nasilja u celini. Vlast je nesposobna da ponudi izlaz iz strukturne krize i poboljša život stanovništva, pa potpiruje međuetničke tenzije i stvara atmosferu straha, koja posledično utiče na jačanje nacionalizma, patrijarhata i retraditionalizaciju na svim nivoima“, kaže se između ostalog u saopštenju povodom 8. marta.

Stop rasizmu protiv izbeglica! – u saopštenju povodom 21. marta – Međunarodnog dana borbe protiv rasizma Žene u crnom su izrazile *“najoštrij protest protiv rasističke, ksenofobične, fašističke hajke protiv izbeglica* – u medijima, u izjavama zvaničnika, među delom stanovništva“, kao i zahtev *“za zaustavljanjem rata u Siriji i drugde – odgovornost za rat, stradanja i uništenje snose takođe evropske države koje se rukovode isključivo geostrateškim interesima i prodajom oružja”*. ŽUC je ponovio *solidarnu podršku “ženama i deci kao najugroženijim delom izbegličke populacije, ali i sa muškarcima koji odbijaju da budu topovsko meso u ratovima, tražeći utočište u evropskim zemljama”*, itd.

25 godina od početka rata u BiH – Pantimo! - u ovom saopštenju ŽUC podseća da je „Agresija na Bosnu i Hercegovinu bila sastavni deo Miloševićeve državne politike. U ime te politike i zločinačkog projekta Velike Srbije ubijani su civili, koji su i proterivani, odvođeni u konc-logore zbog njihove nacionalne i verske pripadnosti. Svrha toga bilo je zauzimanje njihove zemlje, pljačkanje materijalnih dobara, otimanje i prisvajanje tuđih kuća i stanova i zatiranje tragova kulturnih i civilizacijskih tekovina“. ŽUC i ovom ponavlja: *“Nećemo prestati da tražimo odgovornost za zločine počinjene u BiH. Imamo pravo da neprekidno postavljamo pitanja o prošlosti, uznemiravamo političke elite, kao i celokupno društvo. Uverene smo da se bez promišljanja onoga što se desilo u prošlosti, bez preispitivanja odgovornosti za ono što se desilo, ne mogu graditi ni sadašnjost ni budućnost zasnovana na poštovanju dostojanstva žrtava i ljudskim pravima”*.

Žene u crnom tuže Informer zbog laži i kampanje mržnje – povodom suđenja Informeru po tužbi ŽUC-a 26. aprila 2017. u saopštenju se navodi: *“Informer je u seriji tekstova objavljenih u novembru prošle godine vodio kampanju mržnje protiv pojedinaca, pojedinki i organizacija koje imaju kritički stav prema vlasti Aleksandra Vučića. Posebno prljava kampanja pokrenuta je protiv nevladine organizacije Žene u crnom zbog našeg principijelnog zalaganja da se utvrde i kazne počinio ratnih zločina na prostoru bivše Jugoslavije. U tekstu od 9. novembra, “Žene u crnom najveći strani plaćenici” zbog koga je tužen Informer, namerno su izneti*

netačni podaci o visini i načinu finansiranja Žena u crnom sa ciljem da se izvrēda, uruši ugled i označi kao državni i nacionalni neprijatelj”, itd.

Stop progonu homoseksualnih ljudi u Čečeniji – u saopštenju Žene u crnom, Da se zna LGBTI, Labris, Gayten LGBT, Autonomni ženski centar, Mreža žene protiv nasilja, Konsultacije za lezbejke, Jednakost navodi se „Izražavamo solidarnost sa svim ljudima neheteroseksualne egzistencije koji su ugroženi u ruskoj republici Čečeniji. Ovi ljudi su zatvarani u koncentracione logore, gde su izloženi najokrutnijim mučenjima: tuku se, puštaju im elektrošokove, siluju se. Troje ih je ubijeno. Ovim protestom zahtevamo od ruskih i čečenskih vlasti, u prvom redu ruskog predsednika Vladimira Putina, kao i od njegove političke marionete Ramzana Kadirova da odmah prestanu sa državno organizovanim progonom ljudi koji su zatvarani i mučeni samo iz jednog jedinog razloga: zbog toga što vole osobe istog pola“.

Međunarodna politika – učešće na međunarodnim konferencijama, susretima, od kojih navodimo:

30. i 31. januar, Varšava, Poljska - Konsultativnom sastanku branitelja/ki ljudskih prava koji rade u konfliktnim, post-konfliktnim društvima, društvima produženog konflikta i u društvima u vanrednom stanju (*Consultation Meeting for Human Rights Defenders Working in Conflict, Protracted Conflict, Post-conflict and Emergency State situations*) u organizaciji ODIHR u Varšavi. Na sastanku su učestvovali branitelji/ke ljudskih prava iz Albanije, Kosova, Srbije, Gruzije, Turske, Ukrajine, Rusije, Tadžikistana, Poljske, Moldavije, Holandije, Belgije, Francuske i Švedske. Svi učesnici su imali veoma zanimljiva izlaganja. U ime ŽUC-a učestvovao je Mirko Medenica koji je govorio o napadima na ŽUC, kao i o aktuelnoj izbegličkoj krizi na 'Balkanskoj ruti'.

24. – 26. mart, Rim, Italija – Godišnji sastanak Međunarodne ženske Lige za mir i slobodu /WILPF/Women International League for Peace and Freedom, održan je u Rimu (Casa delle Donne). U ime ŽUC-a je učestvovala Mina Damjanović i govorila je o Ženskom sudu, o akcijama solidarnosti sa ratnim izbeglicama, itd.

U ovom periodu je takođe su imale veliki međunarodnih poseta – aktivista/kinja, istraživačica iz celog sveta.

*Izveštaj priredila: Staša Zajović
uz podršku Ljupke Kovačević, Miloša Uroševića, Mine Damjanović,
Mirka Medenice, Marije Vidić, Nataše Milanović, Snežane Tabački,
Stefana Milosavljevića, Stefana Milosavljevića.*

Beograd, jul 2017.

